

FOTO: KARSTEN SØRENSEN

DANSK UNGDOM i Sydslesvig: fremtid, glæde og de danske farver - noget der genspejler sig i »MAGASINET om det danske mindretal i Sydslesvig«.

MAGASINET

om det danske mindretal i Sydslesvig

GRAFIK: ROALD CHRISTESEN

MAGASINET

om det danske mindretal i Sydslesvig

1. udgave 2011

Udgiver: Flensborg Avis.

Ansvarshavende chefredaktør: Bjarne Lønborg.

Redaktion: Otmar Petersen, Flensborg Avis, Peter Hansen, Per Dittrich, Tine Andresen, Bernd Engelbrecht, alle SSF.

Redaktionsadresse: Dansk Generalsekretariat, Nørregade/Norderstr. 76, 24939 Flensborg.

Post til: Postfach 2664, 24916 Flensborg.

Telefon 0461/14408-120 eller 14408-122.

Fax 0461/14408 131.

Internet: www.syfo.de.

E-mail: info@syfo.de.

Udkommer med uregelmæssige mellemrum i stedet for KONTAKT om torsdagen.

Kære læser!

Hermed foreligger første udgave af »MAGASINET om det danske mindretal i Sydslesvig«.

Initiativet udspringer fra et ønske om at styrke mindretallets informations- og kommunikationsprofil med et journalistisk produkt bestående af aktuelle artikler, der viser bredden i det danske arbejde i Sydslesvig.

MAGASINET udkommer i dag i stedet for SSFs medlemsblad KONTAKT, og ankermærkerne er Flensborg Avis og Sydslesvigsk Forening.

Redaktionen består af avi-

sens særsideredaktør, SSFs pressesekretær, to SSF-amtskonsulenter samt SSFs foreringskonsulent.

Tages der godt imod MAGASINET, vil succesen blive gentaget til efteråret.

»MAGASINET om det danske mindretal i Sydslesvig« distribueres til avisens læserkreds, SSFs medlemsskare samt til venner og samarbejdspartnere i Danmark.

God læsning!

*Sydslesvigsk Forening
og Flensborg Avis*

Den nye Slesvighus-facade i en arkitekttegning af Glenn W. Dierking fra Flensborg.

Forventningens glæde

Slesvighus. Det vil tage adskillige år, inden hele projektet er realiseret.

SLESVIG. Med det uofficielle rejsegilde på en mindre tilbygning til Slesvighus for nogle uger siden - tilbygningen kommer til at rumme et mødelokale - skærpedes forventningens glæde blandt de danske i Slesvig om nyt liv i den hæderkronede danske bygning ved indgangen til slibyens indre by.

Når det første byggeafsnit er tilendebragt engang sidst i maj efter at have stået på i et års tid, får Dansk Sekretariat for Gottorp Amt, Slesvig Bibliotek og Flensborg Avis' lokalredaktion, der dags dato alle holder til i SSFs ejendom Lolfod 69, nye, indbydende og tidssvarende lokaler et par hundrede meter længere hen ad Lolfod. Om de på det tidspunkt så også allerede er flyt-

tet ind, afhænger af rent praktiske omstændigheder.

Inden sommerferien

Faktum er, at hele flytteriet dog vil være overstået inden sommerferiens start.

- Mens SSFs amtssekretariat og biblioteket får et fælles åbent miljø med kaffebar, får avisredaktionen egen indgang fra siden op til det tidligere klubværelse på 1. sal i foyer-tilbygningen mod vest. Fælles for alle tre bliver hjørneterrassen ud mod gadekrydset, oplyser Michael Oetzmann, SSFs tilsynsførende med foreningens bygning.

SSFs Slesvighusudvalg, hvor lokale kræfter under SSF-amtsformand Franz Dittrichs ledelse engageret medvirker, er et uundværligt og inspirerende aktiv i projektet »ombygning af Slesvighus«. Dittrich ser gerne, at afslutningen af første byggeafsnit kunne præsenteres noget tidligere for den undrende offentlighed, gerne årsmødesøndag den 29. maj.

Første byggeafsnit på en million euro finansierer SSF med egne midler fra frasalg af bygningerne Spættegade i Flensborg, Stavsmark, Lolfod 69 i Slesvig og Amtmandsgården i Rendsborg.

De private lejere i Lolfod 69 - nogle har boet der i årtier - har alle fundet nye steder at bo. En investor agter at underskrive købskontrakten for ejendommen, såsnart den står tom. Frasalget af Amtmandsgården i Rendsborg er i en slutfase, men ikke effektueret på indeværende tidspunkt.

Flere byggeafsnit

Andet byggeafsnit omfattende den lille og den store sal samt de tidligere hotelværelser bagud iværksættes ligeledes afhængigt af finansieringsmulighederne. Men Michael Oetzmann er fortrøstningsfuld m.h.t. finansieringen. På ønskesedlen står nemlig en finansiering gennem projektmidler fra forbundsregeringen fra 2016, idet projektmidlerne fra Berlin for tiden og frem til

2015 er øremærket forsamlingshus-byggeriet i Rendsborg-Bydelsdorf.

Tredje byggeafsnit kommer til at omfatte bygningens 1. og 2. sal med yderligere mødefaciliteter, bl.a. faste lokaler for SSW-amtsrådsgruppen og fem service-lejligheder.

Men både planlægning og finansiering af sidste byggeafsnit står i det uvisse endnu.

Nyt fritidshjem

Den potentielle køber af ejendommen Lolfod 69 har vist interesse for også at købe SdUs fritidshjem ud mod Sligade. SdU har aftalt med Dansk Skoleforening, at der skal bygges et nyt og større fritidshjem ved Hiort Lorenzen-Skolen, idet det nuværende fritidshjem allerede igennem længe tid har haft pladsproblemer. Men til realisering af dette projekt er der tidligst danske statsmidler at vente i 2014, så en mellemfinansiering bliver nødvendig, hvis projektet skal realiseres inden.

Bernd Engelbrecht

I 1908 var Slesvighus endnu »Holsteinisches Haus«

Slesvighus i 1923.

I salen sov vandrere og spejdere

SLESVIG. Det tidligere hotel »Schleswig-Holsteinisches Haus« i Slesvig blev købt den 22. januar 1923 på foranledning af Jutta Skrumsager for at tjene som dansk samlingssted, og ejedes siden af aktieselskabet Dannevirke GmbH. Købesummen var 42 millioner rigsmark - svarende til dengang 10.000 kroner. Ejendommen rummede oprindeligt et hotel, og i salen var der biograf.

Omskiftelig tilværelse

Ejendommen blev benyttet til forskellige formål: Danske præster holdt gudstjenester her efter 1945 i den nyindrettede kirkesal. Der etableredes forsamlingslokaler, og i den store sal samledes byens og omegnens borgere til møder.

Salen blev desuden brugt som overnatningssted af både vandrere, spejdere og gennemrejsende studerende. Der blev drevet hotel- og restaurationsvirksomhed, og i en periode husede Slesvighus også den danske børnehøje. Biblioteket har haft til huse her efter 1946. Den danske presse arbejdede her indtil 1954 og sekretariatet fra 1948. I den frasolgte bygning ud til Slien havde menigheds-sygeplejersken bolig.

I foråret 1955 blev forhuset forhøjet med en hel etage. I tilbygningen til hotellet var der indrettet lokaler til SSFs lokalafdeling. Hele bygningskomplekset hed fortsat Slesvighus, kun hotellet skiftede navn til »Skandia«. Hotellet blev udvidet fra 16 til 34 senge fordelt på 22 værelser.

I den nuværende form består anlægget af den klassicistisk prægede hovedbygning - sandsynligvis opført en gang i det 19. århundrede - og diverse senere tilkomne service- og salbygningsafsnit med afrun-

ding af foyer-bygningen mod vest fra slutningen af 1970'erne. Indtil den 1. januar 2000 har Slesvighus/Hotel Skandia fungeret som hotel- og restauration. Siden den tid har huset ikke mere været i brug.

Nystart

Slesvig og omegn har brug for et dansk forsamlingssted. Efter lukningen af Slesvighus i 2000 har det danske arbejde lidt under manglende forsamlingsmuligheder til årsmøder, nytårsstævner, teater, musikarrangementer, skolernes julefest, skolernes forårskoncert, filmforestillinger, dans, gymnastik, senioreftermiddage, foredrag, SSWs politiske arrangementer, udstillinger, udlejningsmuligheder - kort sagt møder af enhver slags.

Der er et stærkt ønske om, at huset bør have nogle af sine tidligere funktioner tilbage, især omkring dansk liv og danske arrangementer.

Slesvighus' historie kan være forpligtelse nok, men vi er derudover af den opfattelse, at vi befinder os i en situation, der kræver forandring og fornyelse i det danske arbejde, og derfor har vi søgt at beskrive det fremadrettede behov, der vitterligt eksisterer.

- Huset, teatret, arrangements- og udstillingskapaciteten skal også være en del af det offentlige liv i byen Slesvig med udadvendt profil - inklusive Dansk Sekretariat som et »visitkort« for mindretallet. Kort sagt: Ud af baggården for at synliggøre mindretallet.

Det er udvalgets ønske, at huset først og fremmest bør være mødested og foreningshus, og først i anden omgang skal tjene udlejning med de seks service-lejligheder, nogle mindre, beskyttede boliger.

Slesvighus-udvalget

Der skal flyttes meget

FOTO: LARS SALOMONSEN

FLENSBORG. Sydslesvigsk Forenings formand Dieter Paul Küssner kom på SSFs hovedstyrelsesmøde i Flensborg i marts ind på anlægsønsker i mindretallet:

- Samrådet vedtog 1. marts en anbefaling vedrørende de kommende års anlægsønsker overfor Sydslesvig-udvalget. Når det gælder organisationernes egeninteresse, er det fortsat svært at nå til enighed. Men det lykkedes til sidst.

Højskolen først

- Udfordringen var, at SdU havde accepteret at vente med sit fritidshjemsprojekt i Slesvig, så Skoleforeningen kunne udnytte tyske offentlige tilskud til ombygning og modernisering af Jaruplund Højskole. Når denne opgave er løst i 2013, ønskede SdU at realisere sit fritidshjemsprojekt. Samtidig ønskede Skoleforeningen at igangsætte projekt Sild. Det lykkedes at få SdU og Skoleforeningen til at samarbejde om fordelingen i 2014 og 2015 samtidig med, at nye ansøgninger ikke kan anbefales, før begge projekter er afsluttede. SSF støtter SdUs fritidshjemsprojekt, idet Slesvighus-renoveringen er afhængig af, at det nuværende fritidshjem sammen med Lolfod-komplekset frigøres til salg. Sammen med SdU er vi enige om, at fremtidige anlægs- og renoveringsbehov for mindretallets organisationer bør drøftes fordomsfrit i Samrådet evt. efter oplæg af en nedsat arbejdsgruppe.

Ravnkær hjælpes

- Trods årlige anlægsmidler fra Forbundsrepublikken er også vi udfordret i fremtiden. Slesvighus er et projekt, der kun kan realiseres ved frasalg af egne bygninger, mens mange af vore forsamlingshuse - også de af Skole-

Arkitekt Glenn W. Dierking (t.v.) og Michael Oetzmann, SSFs tilsynsførende med foreningens bygninger, strukturerer Slesvighus-ombygningen.

foreningen udlånte bygninger - koster. Senest har forretningsudvalget været på besøg i Ravnkær, hvor et lille distrikt kæmper for sit mø-

dested. Et forsamlingshus, der trænger til renovering, men som samtidig for tiden kun repræsenterer en beskedne brugerreds. Forret-

ningsudvalget anbefaler en nødvendig, men mådeholden indsats i Ravnkær, så distriktet kan arbejde for en bredere tilslutning.

ARKIVFOTO

Ligestilling på gyngende grund

Nedskæring. Den aktuelle mindretalspolitiske situation i Sydslesvig – et brud med grundlæggende ligestillingsprincipper.

FLENSBORG. 2010 blev det år, hvor den mindretalspolitiske situation i det dansk-tyske grænseland for første gang siden vedtagelsen af Bonn-København erklæringerne i 1955 var et aktuelt punkt på den udenrigspolitiske dagsorden mellem Danmark og Tyskland. Ikke siden erklæringerne blev underskrevet af statsminister H.C. Hansen og forbundskansler Konrad Adenauer, har der været uoverensstemmelser i forhold til den førte mindretalspolitik.

Årsagen var, at Slesvig-Holstens delstatsregering sidste sommer i sammenhæng med en økonomisk genopretningsplan og udarbejdelse af forslag til finansloven for 2011 og 2012 bebudede markante nedskæringer over for det danske mindretal. Trods voldsomme protester fra mindretallet og klare reaktioner fra den danske regering og Folketinget vedtog delstatens landdag i december 2010 delstatsregeringens finanslovsforslag.

Mindretallets skoler

Det danske mindretal mærker besparelserne gennem en nedskæring af det offentlige tilskud til det danske mindretals skolevæsen. Fra 2011 er delstatens elevtilskud til danske elever sat ned fra 100 til 85 procent af gennemsnitsudgifterne for elever i de offentlige tyske skoler. Ifølge regeringens egne beregninger svarer besparelsen til 4,7 millioner euro om året. Nedskærin-

gen betyder, at det mindretalspolitiske ligestillingsprincip mellem flertal og mindretal med henblik på elevtilskud, der blev opnået i 2007 i forbindelse med en ny skolelov for Slesvig-Holsten, er sat ud af kraft.

Efter den danske regerings intervention besluttede forbundsregeringen i Berlin at bevilge 3,5 millioner euro til det danske mindretal i 2011, for derved delvist at udligne delstatsregeringens nedskæring. Det samlede elevtilskud i år svarer således til 96 procent. Spørgsmålet er imidlertid, om dette beløb også er sikret i 2012.

I forbindelse med den danske regerings finanslovsaftale for 2011 er det besluttet fremover at sikre det tyske mindretal 100 procents ligestilling med de offentlige danske skoler. Set under et sikrer Danmark ca. 70 procent af alle bevillinger til både det danske og det tyske mindretal.

Ikke jura men politik

Både Bonn-København erklæringernes ordlyd og ånd har haft afgørende betydning for løsning af mindretalsspørgsmål.

Erklæringerne er ikke lovtekster, men overenskomster, der fastslår fælles principper. Det centrale omdrejningspunkt er håndhævelsen af et folkeretligt ligestillingsprincip uanset nationalt tilhørsforhold.

Ånden bliver også ofte beskrevet som den gode vilje. Ved 50-års jubilæet for erklæringerne i 2005 understregede både daværende statsminister Anders Fogh Rasmussen og forbundskansler Gerhard Schröder viljen til at udmønte ånden i konkrete tiltag og særordninger for at sikre ligestilling mellem mindretal og flertal.

FOTO: SPT

Over 6.000 mennesker fra mindretal og flertal demonstrerede alene i Flensborg den 26. juni sidste år. Ved i alt syv demonstrationer rundt omkring i Sydslesvig nåede tallet op på over 15.000.

Erklæringerne er således ikke udtryk for mindretalsjura, men mindretalspolitik.

De tyske asymmetriske nedskæringer vendt mod det danske mindretal er et brud med den hidtidige mindretalspolitik. Sameksistensen mellem dansk og tysk, mellem mindretal og flertal på begge sider af grænsen, har ellers udviklet sig meget konstruktivt de sidste 20 til 30 år. Der har fundet en udvikling sted fra et »mod hinanden« til et »for hinanden«. Forholdet mellem mindretal og flertal bliver omtalt som forbilledligt, og at der er tale om en særlig grænselandsmodel. Ikke mindst efter murens fald i 1989 er den i internationale sammenhænge ofte blevet fremhævet som et positivt eksempel på, hvordan mindretalsproblemer kan løses fredeligt og demokratisk til gavn for alle parter.

Udviklingen blev ikke mindst skubbet positivt i gang, da CDU-regeringen i Slesvig-Holsten i 1985 under ministerpræsident Uwe Barschel ind-

førte ligestilling af de danske skoleelever. Ordningen blev dog ophævet i 1997 af en SPD-koalitionsregering med De Grønne pga. delstatens dårlige økonomiske situation. I 2007 blev ligestillingen på elevtilskudsområdet genskabt ved en revision af Slesvig-Holstens skolelov.

Men fra i år er den altså ophævet igen.

Positive milepæl

Af positive mindretalspolitiske milepæle skal nævnes Slesvig-Holstens forfatning fra 1990. Her omtales det danske og det frisiske mindretal i §5, hvor det fremhæves, at delstaten er forpligtet til at beskytte og fremme mindretallene. Endelig lykkedes det de fire anerkendte nationale mindretal i Forbundsrepublikken (dansk, frisisk og sorbisk samt sinti & roma) i 2005 at forhandle sig frem til etablering af et tysk-finansieret fælles halvtids mindretalssekretariat i Berlin.

Forholdet mellem det tyske mindretal og Danmark har ikke

mindst udviklet sig konstruktivt på baggrund af etablering af et tysk sekretariat i København 1985 og indførelsen af undtagelsesbestemmelser i forlængelse af den amtskommunale reform i 2005. Bestemmelserne sikrer mindretallet optimale betingelser for politisk repræsentation og kommunalpolitisk indflydelse i Sønderjylland.

Den i dag opnåede afspænding mellem dansk og tysk er med de aktuelle nedskæringer i fare for at blive ødelagt, og man risikerer at skrue forholdene i grænselandet tilbage i tiden.

Europarådet

Mindretalsbestemmelser er ligeledes forankret i Europarådets rammekonvention for beskyttelse af nationale mindretal og Europarådets sprogcharter for regional- og mindretalsprog, som Danmark og Forbundsrepublikken har ratificeret.

Begge europæiske dokumenter kan ses som en to-

partsaftale mellem Europarådet og pågældende medlemsstat vedrørende de nationale mindretal, der er lokaliseret i staten. Dokumenterne hviler på en række artikler, der inden for centrale retslige, samfundspolitiske, sociale, økonomiske, kulturelle og uddannelsesmæssige områder foreskriver overordnede forpligtelser og eksistensvilkår. De enkelte artikler griber på sæt og vis ind i hinanden, og dokumenterne fungerer derved som en helhed med en samlet virkning.

Forlanger ligestilling

Mindretallene ønsker ikke særbehandling i forbindelse med nødvendige besparelser, der skal sikre en økonomisk genopretning. Men mindretallene forlanger ligestilling med flertalsbefolkningen. Der er her tale om grundlæggende mindretalspolitiske ligestillingsprincipper, der ikke må krænkes.

*Jens A. Christiansen,
SSFs generalsekretær*

FOTO: SPT

Anneli Roost Rohloff startede facebook-aktionerne omkring ligestillingen af de danske skoler i Sydslesvig i 2010.

Hun blev omdrejningspunkt mod sin vilje

Protester. Anneli Roost Rohloff ville sprede nyheden om delstatsregeringen diskriminering af danske skolebørn på facebook og udløste en lavine.

FREIENWILL. Anneli Roost Rohloff (42) fra Freienwill, SFO-medhjælper på Jaruplund Danske Skole, blev om nogen – og egentlig imod sin vilje – omdrejningspunktet på facebook for aktionerne omkring kampen for ligestillingen og bevarelsen af de danske skoler i Sydslesvig i 2010 – både sommerdemonstrationerne syv forskellige steder i Sydslesvig og efterårets underskriftsindsamling.

– Det var et rent tilfælde, jeg kom ind i billedet, siger hun.

Hun registrerede sig hos facebook for at forberede et klasetræf, og da delstatsregeringens nedskæringsplaner blev kendt umiddelbart op til årsmøderne, spredte hun nyheden og tanken om aktioner ud til 25 facebook-venner.

Uanede følger

Men denne lille, ret uskyldige aktion fik uanede følger: I næste nu var der over 1.000 medlemmer af facebook-gruppen, og selvfølgelig – internettet har også sine mørke sider – var der også enkelte, der søgte at misbruge aktionen politisk.

Fyldt med betænkeligheder og lidt nervøs for aktionens succes henvendte Anneli sig til Dansk Skoleforening med bøn om at »overtage« aktionen, og det gjorde man så der.

Det gik stærkt

At SSW-Ungdommen også straks var med, var hun glad for. Gennem dem kom de aktionerende i kontakt med dem,

der virkelig var berørt af eventuelle skolelukninger, nemlig skoleeleverne. At de så på nytårsreceptionen i Egernførde i år valgte at give hende deres nye iværksætterpris, glædede men også overraskede hende.

Gennem facebook-aktionen spredtes mødedatoer og muligheden for køb af protest-t-shirts kun få dage før årsmøderne.

Aktivitetshuset i Flensborg arbejdede dag og nat på at producere t-shirts, og også SSW blev involveret, bl.a. gennem produktion af plakater, mens Skoleforeningen udarbejdede argumentations-papirer og fremstillede buttons.

Også SSF var hurtig på pletten, informerede sammen med SSW pressen nord og syd for grænsen, og supplerede årsmødemottoet med en aktuel – for ikke at sige akut – version.

Samhørighed

Anneli Roost Rohloff og hendes mange medstridere ser til-

bage på en periode i mindretalslivet, der var præget af en utrolig og hidtil uhørt tæt samhørighedsfølelse og et samarbejde organisationerne og enkeltpersoner imellem.

Pludselig var hun en af dem, der stod i centrum.

– Jeg skulle udtale mig, men jeg har ingen erfaring med at skulle udtale mig. Så det var uvant hårdt. Men man lærer jo også. Og nogle skal jo være modige og begynde«, siger hun.

Aktionerne knyttede folk sammen. Forældre, lærere, elever, forhenværende elever, foreningsfolk.

Folk var sure

– Jeg tror, at folk følte diskriminering. De følte, at de blev uretfærdig behandlet, siger hun og afviser påstande om, at forældrene ud fra egoistiske motiver ved at aktionere blot kæmpede for deres eget barns skole, men altså ikke inderst inde følte nogen solidaritet.

FOTO: SPT

Hun roser dem fra flertalsbefolkningen, der sammen med det danske mindretal aktionerede imod delstatsregeringens nedskæringsplaner overfor de danske skoler, men hun kritiserer i samme åndedrag de tyske politikere og medier, der ignorerede kampen for ligestillingen hhv. kun tog den til efterretning i yderst beskedent omfang.

Til gengæld er hun yderst glad for den solidaritet, mindretallet mødte fra politisk og mediemæssig side i Danmark, for »det gav pote«, siger hun. Det var en opbakning til aktionerne, til mindretallet som så, og over for de forældre, der måske indtil da ikke mærkede livlinjen mellem danske i Syd-slesvig og i Danmark.

Anneli Roost Rohloff er glad for, at man især i Jaruplundområdet har forældre og foreninger, der er tæt på skolen. Da skolen for en række år siden var lukningstruet, protesterede forældre og foreninger højtlydt med det resultat, at skolen fik lov at fortsætte.

Anneli Roost Rohloff på arbejde - her sammen med Dennis.

Fortsat facebook

Hun kører fortsat en infolinje på facebook. Her sætter hun - som også andre gør det - alt det ind, som hun klipper fra pressen og andre medier, så andre kan følge med i den fortsatte diskriminering men også truslen mod elevtilskuddet fra amterne. Også f. eks. den vanvittige situation, at Slesvig-Flensborg Amt skærer hele tilskuddet til den tyske bogbus væk.

- Helt bortset fra, hvad de tyske naboer mon tænker, når den flotte danske bogbus stopper foran døren hos mindretallets medlemmer, mens den noget ældre tyske bogbus slet ikke kommer mere. Lignende jalousi-tænkning møder man også, når den flotte A.P. Møller Skole i Slesvig vises frem gang på gang, så folk tror, at alle danske skoler har tilsvarende standard, selv om de fleste andre danske skoler ikke er bedre udstyret end enhver tysk skole.

Skal af med det

Anneli Rost Rohloff kan ikke holde mund.

- Jeg skal bare af med det, der optager mig, siger hun.

Da aktionerne stod på sidste år, skrev hun til CDU-landdagsgruppens formand Christian von Boetticher og søgte at forklare ham, hvorfor det danske mindretal føler sig diskrimineret. Han svarede ligeledes via nettet og fastholdt sit og CDUs standpunkt. Oprørt gav hun korrespondancen videre til SSW og Flensborg Avis, fordi hun følte, at dette brev indhold ikke var rettet imod hende personligt, men imod hele det danske mindretal.

Nye veje

For tiden overvejer hun at opfordre kendte personer, der bor i grænselandet, til at skrive debatoplæg i fremtrædende tyske medier om diskrimineringen hhv. ligestillingen af det danske mindretal. Helst vil hun gå helt nye veje - og finde det rette tidspunkt.

- Vi skal have vort budskab ud - det må ikke gå i glemmebogen, især ikke op til valget i 2012. Flertallet skal informeres om, hvilke udvirkninger diskrimineringen har allerede nu, og hvad det vil komme til at betyde, hvis den vil fortsætte.

Facebook-gruppen med de 6.286 medlemmer eksisterer,

men det er meget begrænset, hvor meget der foregår derinde, siger hun selv. Flensborg Avis når også kun ud til de samme mennesker, mener hun.

Også et tættere samarbejde med de studerendes repræsentation ASTa på Fachhochschule i Flensborg, der kun har en stakket frist, til dens fortsatte eksistens atter skal drøftes, er en mulighed for mindretallet, mener hun. Her er der sympatier, her kunne fælles aktioner gavn.

Valgte dansk

Anneli Roost Rohloffs gåpåmod og frisind er et karaktertræk, der er udviklet i et samspil med livet i det dansk-tyske grænselands nationale mindretal. Født ind i og opvokset i det tyske mindretal i Sønderjylland, har hun valgt at blive en del af det danske mindretal, hvor hun i dag føler sig hjemme og erkender:

- Dannebrog og fællessang er for mig ikke det, der udgør et mindretal i år 2011. Virkeligheden og mindretallets fremtid er en anden. Og den virkelighed skal flertallet lære at kende på hverdagsniveau. Vi skal åbne vore døre både til

hverdag og fest og ikke lukke os inde, men satse på at blive en mere integreret del af samfundet uden at opgive os selv. Og virkelig praktisere, at »mindretal er hvem vilk«.

- For at motivere den kommende generation er det vigtigt, at vi ikke blot holder fast i de gamle værdier og traditioner og selvfølgelig sproget, men også er åbne for nye blikvinkler, så mindretallet forbliver attraktivt, tidssvarende og anerkendt i flertalsbefolkningen. Vi har brug for de unge, for at mindretallet kan overleve i fremtiden, så vi bliver nød til at tilpasse os.

- Min motivation for at engagere mig i denne sag har altid været børnene. Det er vores pligt at gøre alt for at bevare deres skoler, især i yderdistrikterne, hvor skolerne er samlingspunkt for hele mindretallets liv. Og så må valget af en dansk skole ikke blive til et spørgsmål, om man har råd. Mindretallets skoler er ikke privatskoler, det er det danske mindretals offentlige skoler, og det skal der ikke være tvivl om.

Bernd Engelbrecht
Sydslesvigsk Forening

FOTO: LARS SALOMONSEN

SSW'ere fra Holsten og Hamborg (fra venstre): Malte de Grahl, Birgit Binger, Erhard Binger og Uwe Bruhns.

PRIVATFOTO

Arbejdsgruppen SSF/SSW Holsten-Hamborg yder kontant hjælp ved gadevalgkampe.

Dansk syd for Sydslesvig

Græsrodsarbejde. Arbejdsgruppen SSF/SSW Holsten-Hamburg vil ikke glemmes. Den danske Sømandskirke i Hamburg er medlemmernes samlingspunkt.

HAMBORG. Der er ikke noget bemærkelsesværdigt i, at man som dansk sydslesviger holder fast ved sit SSF- eller SSW-medlemskab, når man flytter til en region nord eller syd for Sydslesvig, men at bo udenfor den geografiske hjemstavn og danne en arbejdsgruppe, der udtrykkeligt ønsker at få lov til at organisere sig som et distrikt, det er arbejdsgruppen i Hamburg – indtil videre – alene om.

Det hele startede med Uwe Bruhns (årgang 1937), der voksede op i Slesvig og som med en realeksamen fra Ansgar-Skolen i lommen fandt arbejde syd for Sydslesvig. I løbet af hans arbejdsliv nåede han at bo i flere forskellige tyske byer, inden han til sidst slog sig ned i Hamburg. I alle årene blev han ved med at læse Flensborg Avis for at holde sig orienteret om, hvad der sker i mindretallet. Det var i den forbindelse, at det gik op for ham, at der blev gjort alt for lidt fra mindretallets side for at holde kontakten til de unge, der efter endt skolegang flytter fra landsdelen. »Ude af øje, ude af sind« – sådan følte han det i hvert fald selv. Og det skulle der gøres noget ved.

Start i 2007

Efter landdagsvalget i 2005 var tiden endelig moden til at gøre noget konkret. SSW og mindretallet var i fokus og Uwe Bruhns fik overbevist SSWs daværende landssekretær Dieter Lenz og SSWs

landsstyrelse om nødvendigheden af at invitere alle SSW-medlemmer fra Holsten og Hamburg til et møde i Den danske Sømandskirke i Hamburg. Det uofficielle græsrodsarbejde i syd blev sat på dagsordenen, og det førte til, at SSWs første arbejdsgruppe uden for Sydslesvig under betegnelsen »AG Holsten-Hamburg« blev grundlagt i foråret 2007. Betegnelsen arbejdsgruppe blev taget i brug, fordi SSW ikke må eller vil have distrikter eller stille kommunerådsmedlemmer uden for Sydslesvig (undtagen i Kiel). Gruppen er repræsenteret på SSWs landsmøde med to delegerede, men har ikke noget politisk mandat.

- Først og fremmest er det vores opgave at holde kontakten til medlemmerne og til Sydslesvig vedlige. Derudover hjælper vi med valgkampen til landdagsvalgene i landsdelen Holsten, siger gruppeformand Malte de Grahl.

Lige fra starten har Uwe Bruhns og Malte de Grahl sørget for at få SSF-medlemmerne med på vognen og har heri fundet genklang hos Sydslesvigsk Forenings generalsekretær Jens A. Christiansen.

- Vores daglige arbejde er rent faktisk mere af kulturel karakter end politisk, tilføjer Uwe Bruhns, der agerer som næstformand.

Aktiviteter

Gruppen kalder sig da også uofficielt for SSF/SSW arbejdsgruppen Holsten-Hamburg, og den tæller ca. 100 SSF-medlemmer, 50 SSW-medlemmer plus 25 SSW-medlemmer, der udtrykkeligt ønsker at forblive i deres tidligere distrikter i Sydslesvig. I modsætning til SSW- deler SSF-medlemmerne fra Hamburg-gruppen skæbne med alle andre SSF-medlemmer, som bor uden for Sydslesvig – de er stadigvæk registreret som »passive medlemmer«.

PRIVATFOTO

Den danske Sømandskirke i Hamburg.

- Når vi holder møde i vores forsamlingslokale i Den danske Sømandskirke, så er der Dannebrog på bordene, mens vi hygger os med kaffe og småkager. Og selvfølgelig synges der danske sange, siger Malte de Grahl.

Medlemmerne bor spredt ud over et stort område, så enkelte kommer helt fra Neumünster, Heide, Itzehoe, Elmshorn, Seevethal (syd for Hamburg) og Lübeck for at være med. Alligevel formår arbejdsgruppen at samle mellem 15 og 30 deltagere til deres møder. Møderne i Sømandskirken i Hamburg finder sted tre til fire gange årligt, hvor medlemmerne bliver informeret om aktuelle emner med relation til Danmark og mindretallet. Forskellige fremtrædende personer både fra Danmark og Sydslesvig har i den forbindelse været inviteret til at holde foredrag. Den 12. maj er der planlagt et foredrag om Skoleforeningen ved forhenværende skoledirektør Hans Andresen. Ud over disse større arrangementer mødes medlemmerne til aktiviteter som grillaftener eller udflugter.

Ønsker

De fleste medlemmer i SSF/SSW-arbejdsgruppen Holsten-Hamburg har tidligere været bosat i Sydslesvig, og Malte de Grahl pointerer, at medlemmerne har en stor interesse i at følge med i, hvad der sker i Sydslesvig, og at de stadigvæk føler sig tæt knyttet til det danske mindretal.

- For dem er det ikke til-

strækkeligt bare at tilslutte sig den i Hamburg aktive »Deutsch-Dänischer-Verein«, der åbner dørene for alle, som er interesserede i dansk kunst, kultur og i det hele taget i Danmark som rejseland, siger han.

- Vi ønsker at være mere end »passive medlemmer« – for vi er mere end det, pointerer Uwe Bruhns.

Arbejdsgruppen ser alligevel meget realistisk på dens situation. Medlemmerne er godt klar over, at det danske mindretal i starten betragtede »aktiviteterne i syd« med skepsis, og at der var mange, der rent ud sagt syntes, det var »unødvendigt«. Gruppen er dog glad for, at denne indstilling til deres arbejde er ved at have lagt sig.

- Vi er kun en lille spredt gruppe uden stor gennemslagskraft, der måske ikke kan bevæge meget, men vi prøver at opretholde kontakten til Sydslesvig og vores ønske er, at også Sydslesvig bibeholder kontakten til os og tænker på os som en del af det sydslesvigske fællesskab, siger Malte de Grahl.

Uwe Bruhns understreger, at der ikke er brug for yderligere økonomisk støtte – budgettet er der styr på, men den moralske opbakning kan der ikke blive for meget af.

Sydslesvigsk Forening undersøger for tiden muligheden for at øge samarbejdet med medlemmer uden for den naturlige geografiske hjemstavn.

Tine Andresen

Sydslesvigsk Forening

FOTO: MARTINA METZGER

Sørup danske skole, som hører til de små steder, har en naturhave, som inspirerer til kreativ udfoldelse.

Små skoler klarer sig lige

Undervisning. Skolepsykolog Hans Jessen tror ikke på, at eleverne på de store skoler præsterer mere end deres jævnaldrene kammerater i landsbyerne. Generelt er læringsniveauet på de danske skoler i Sydslesvig højt – både i sammenligning med Danmark og Slesvig-Holsten.

FLENSBORG. Større skoler præsenterer bedre resultater og er billigere i drift.

Det var hovedbegrundelsen, da den danske regerings rejsehold for folkeskolen i fjor anbefalede at lukke 500 af de

1500 folkeskoler i Danmark. Siden da har hver tredje danske kommune overvejet og delvis gennemført lukninger og sammenlægninger af små landsbyskoler i de senere år.

Baggrunden for tesen om de dårligere små skoler er bl.a. en analyse, som den danske professor Niels Egelund har lavet af danske PISA-resultater. Egelund konkluderer, at både fagligheden og gennemsnitsskaraktererne generelt er lidt bedre på større skoler. En tese, der er særdeles omstridt i fagkredse, ikke kun i Danmark.

– Generelt set gør det ingen forskel, om en elev er gået på en lille eller stor skole, siger skolepsykolog Hans Jessen, leder af Pædagogisk Psykologisk Rådgivning hos Dansk Skoleforening for Sydslesvig.

Hans Jessen har analyseret resultaterne af ti års læseprøver på de danske skoler i Sydslesvig. Hans konklusion: Udsvingene mellem de små, store og mellemstore skoler er så

minimale, at skolens størrelse ikke synes at have en betydning for indlæringen.

– Vi kan derimod konstatere, at børnene hurtigere lærer at læse på de små skoler. I anden klasse er landsbyeleverne de bedre læsere, om man vil. Men det udligner sig op gennem tredje, fjerde og femte klasse. Generelt må man nok sige, at skolens størrelse næppe gør en forskel på indlæringen, siger han.

Små skoler giver tryghed

Derimod kan skolens størrelse meget vel have en effekt, når det gælder elevernes trivsel, mener skolepsykologen.

– Trivsel kan ikke måles, så det er vanskeligt at give en videnskabelig redegørelse. Men det er mit klare indtryk, at eleverne på de mindre skoler ofte har en rigtig god trivsel, siger Hans Jessen.

Netop tryghed anføres ofte

som den lille skoles helt store styrke. Et overskueligt landsbymiljø, som omfatter hele børnenes hverdag. Lærerne kender forældrene, og kammeraterne mødes til idræt om eftermiddagen.

– Det er ingen hemmelighed, at vi har de fleste problemer på de store skoler. Der sker ikke så meget mobning på de små skoler, og lærerne er lidt mere opmærksomme på det enkelte barn, når der er færre elever i klassen. Det kan være med til at give en rigtig god undervisning, siger Hans Jessen og tilføjer:

– Til gengæld har eleverne socialt set flere valgmuligheder på de store skoler.

Et meget lille samfund kan nemlig også udløse en sårbarhed; et kammeratskab kan blive så lille, at elever har svært ved at finde de rette legekammerater. Et fagligt miljø kan blive så snævert, at undervisningskvaliteten lider fare, advarer danske eksperter.

FOTOS: FLA

Det skal eleverne kunne

Nedenstående eksempler fra danske nationale læsetests fortæller lidt om, hvad elever i Sydslesvig til tider er op imod.

Hvad betyder »hånden på hjertet«?

- a) Man er alvorligt syg
- b) Man svarer ærligt
- c) Man får førstehjælp
- d) Man er en dygtig kirurg
- e) Man er forelsket i en

Elever, der taler tysk i hjemmet, vil næppe have hørt vendingen på dansk før. Her kan det tyske sprog til gengæld være behjælpelig med afkodningen. I Tyskland siger man nemlig ligeledes »Hand auf's Herz«, når folk opfordres til at give et ærligt svar. Opgaven er taget fra en læsetest for 4. klasse.

Også i denne opgave kan en afstikker i det tyske sprog givetvis være en hjælp. Her bedes børn i 2. klasse besvare følgende:

Hvad betyder »gå imod strømmen«?

- a) Følge sine egne ideer
- b) Tage ud for at svømme
- c) Komme for sent til noget
- d) Være tæt på at drukne

Omend man på tysk ikke går imod strømmen, men siger »gegen den Strom schwimmen«. Dette er blot to eksempler på, hvordan elevernes tosprogethed kan være en fordel.

Derimod vil en elev, der kun taler tysk i hjemmet og endnu ikke har stiftet bekendtskab med hjemkundskabens verden, formentlig have et problem med denne opgave for elever i 4. klasse:

Hvad betyder »kværne«?

- Sæt et X
- a) riste
 - b) dreje
 - c) skære
 - d) knuse
 - e) klippe

Olaf Runz.

Hans Jessen.

så godt som de store

Hans Jessen må dog konstatere, at resultaterne fra de sydslesvigske elever hidtil har været meget konstante uanset skolernes størrelse. Og på et ganske højt niveau tilmed, når man sammenligner med jævnaldrende elever i Danmark.

På højt niveau ved læseprøver

- Vi har i over ti år gennemført de samme dansk-læseprøver i 3., 4. og 5. klasse, som man bruger i Danmark. Og eleverne klarer sig godt i sammenligning med eleverne nord for grænsen. Overraskende godt endda, hvis man tænker på, at vore elever er tosprogede, som regel med dansk som andet-sprog, siger Hans Jessen.

- De senere års læseprøver i 3. og 4. klasse viser, at 70 til 75 procent af eleverne er rigtigt gode læsere, og ca. ti procent af dem er svage læsere. Det er et fint snit i forhold til de danske folkeskoleelever. Men når

vi når frem til 5. klasse, hvor der er meget faglig læsning, sker der et afgørende skift. Her er det pludselig hele 20 procent, der har vanskeligheder med at afkode teksterne, siger han.

Skolepsykologen vurderer, at det har med elevernes danske ordforråd at gøre. At indholdsforståelsen kapitulerer over for den tiltagende mængde af

specifikke faglige udtryk i lærebøgerne.

- Her må vi nok arbejde mere med indholdsforståelsen, siger han.

Gymnasiekvotient som i Danmark

Det til trods er gymnasiekvotienten blandt de danske elever i Sydslesvig næsten lige så høj

som i Danmark. Ifølge gymnasiechef i Dansk Skoleforening, Olaf Runz, går ca. 43 procent af en 6. klasse videre i gymnasiet. Og her er der end ikke taget højde for de elever, som fortsætter på gymnasier nord for grænsen. I Danmark vælger ca. 50 procent af en årgang at fortsætte på det almene gymnasium, mens gymnasiekvotienten i Slesvig-Holsten kun er ca. 31 procent.

I de danske kommuner fortsætter kampen om de små skoler. Og det gør den også i Sydslesvig, hvor det gælder om at bevare de mindste enheder - omend ud fra et andet aspekt: Netop de små skoler i Sydslesvig danner ofte rammen omkring hele det lokale mindretalsliv. Hvis man lukker de små skoler, frygter mange, lukker man samtidig mindretallet i landsbyerne. Men det er en anden historie.

Per Dittrich
Sydslesvigsk Forening

Pædagogisk Psykologisk Rådgivning hos Dansk Skoleforening for Sydslesvig har til huse i Wrangelstraße i Flensburg.

Foto: FLA

Foreningskonsulent Tine Andresen foran Flensborghus.

FOTO: OTMAR PETERSEN

Foreningskonsulent vil komme tæt på distrikterne.

Hun har mange bolde i luften

Foreningskonsulent. De færreste i dansk mindretal har en forestilling om Tine Andresens opgaver.

FLENSBORG. Hun har det mindste kontor i Flensborghus. Og hun er også den medarbejder hos Sydslesvigsk Forening (SSF), der har den mindst konkrete jobbeskrivelse. Derfor har de færreste i dansk mindretal en forestilling om, hvad hun får dagen til at gå med. Tine Andresen (41) har siden august i fjor været foreningskonsulent, og hun siger, at hun har mange bolde i luften. De første måneder har hun været med til at synliggøre Sydslesvig i Danmark og at aktivere kontakter til diverse lokale grænseforeninger nord for grænsen. Det fik man ikke så meget øje på mellem Flensborg og Kiel, så derfor havde mange et noget tåget billede af hendes opgaver. Tine Andresen har i sin ny funktion kun i beskedent omfang været synligt i SSF-distrikterne uden

for Flensborg, men det vil ændre sig i løbet af året.

Foreningskonsulenten havde arbejdet for et forlag i Norderstedt og for filmmuseet i Potsdam, da hun i januar 2008 tiltrådte stillingen som amtskonsulent for Flensborg Amt. Det job kvittede hun, da SSF søgte en foreningskonsulent. Det lød spændende og udfordrende for hende, for her kunne hun selv være med til at give arbejdspladsen en profil. Ifølge stillingsopslaget er hendes hovedopgaver nu at vedligeholde og inspirere det folkelige danske arbejde i Sydslesvig, at støtte amter og distrikter ved særlige kulturelle arrangementer, at styrke sammenhængen mellem Sydslesvig og Danmark og at bidrage til en aktiv intern og ekstern informations- og kommunikationsprofil.

Det, som Tine Andresen allerførst satte fokus på, var oplysningsarbejdet i Danmark.

På tur med Sydslesvig-udstilling

Hun blev tovholder for den vandrende Sydslesvig-udstilling og videreudviklede den. Plancher og video-interviews fra mindretalslivet har siden været vist i Aarhus, Horsens, Vejen og Herning og ifølge foreningskonsulenten vakt stor interesse. Under næste årsmøde skal udstillingen vises i »Kulturmaskinen« ved Brandts Klædefabrik i Odense og derefter flere andre steder.

Netop nu er hun i gang med at redigere websiden www.sydslesvig.de, som ikke blot skal have fokus på det danske arbejde, men vække yderligere interesse ved at kas-

te et blik på seværdigheder og at nævne oplevelsesmuligheder.

»Børnenes grænse«

Det, der beskæftiger hende meget for tiden, er projektet »Børnenes grænse«. Udgangspunkt herfor er målsætningen om at styrke samarbejdet mellem SSFs distrikter og Grænseforeningens lokalafdelinger. I første omgang er foreningerne i Lyksborg, Store Solt og Handed-Langbjerg samt Grænseforeningen for Vejle og Veste-regnen blevet partnere i projektet, der henvender sig til både børn og voksne. Målet er kulturmøder for familier, der giver legende tilgang til historien. Det sker første gang fra 6. til 9. juli på Vandel Efterskole og i det kommende år i Sydslesvig.

Samtidig er det lykkedes Tine Andresen at etablere et yderligere samarbejde mellem SSF Flensborg Amt og Grænseforeningens kreds 20, der ligeledes svarer til Vejle-området. Det går ud på, at man i fællesskab vil arrangere oplysende udflugter. Den første bustur med 50 deltagere vil således have det sorbiske mindretal i Bautzen som mål.

Ud til distrikter

I den kommende tid vil det at inspirere det folkelige danske arbejde syd for grænsen rykke i centrum. Således har Tine Andresen ideer om en række kurser for SSFs distriksbestyrelser samt kulturdage i skoler og børnehaver. Og helt konkret er hendes arbejde med en velkomstpjece til danske tilflyttere i Flensborg. Den skal vejlede gennem mindretallets brede tilbud. Immervæk vælger mellem 400 og 500 danske statsborgere årligt at flytte deres bopæl til byen.

- Det har ikke været kedeligt, fortæller foreningskonsulenten om sine første måneder i stillingen. Selv om den er krævende på en helt anden måde end i kontoret for SSF i Flensborg Amt, er hun lønmæssigt ikke rykket op. Hun ligestilles med foreningens amtskonsulenter.

Otmar Petersen
Flensborg Avis

Sagt i Lars' netværk

” Jeg vil savne de uformelle snakke ved skrivebordet i børnebiblioteket, hvor vi med respekt og interesse for hinandens meninger og ideer fandt på nye tiltag eller projekter.

*Gertrud Sabroe Termansen,
fotograf og interviewer*

” Lars er en god fortæller – og uden øje for tiden. Han fortæller fantastisk, spændende og medrivende. Engang var han med i Klønsnak, hvor han fortalte om det danske tale- og skriftsprog. Kursisterne var dybt imponerede over hans viden. Han forstår at fortælle, så vi bliver grebet.

*Vita Maj Dam
danskunderviser på
Flensborg Bibliotek*

Lars Aagaard

Født i 1945 i Nyborg.

Karriere:

Uddannet bibliotekar fra Danmarks Biblioteksskole i 1969.

Børne- og kulturkonsulent ved Dansk Centralbibliotek for Sydslesvig 2000-2011.

Privat:

Har for længst holdt sølvbryllup med Jette Westh, som er pensioneret bibliotekar og bor i Rønne på Bornholm. Parret har fire børn.

Foto: DCB

Den ene dag en rød djævel, den anden en gammel rynket nisse, den tredje en trolde. Lars Aagaard elsker at klæde sig ud. Ildsjælen forlader Dansk Centralbibliotek i juni.

Det der »klik« er det hele værd

Bibliotekar. Interview med Lars Aagaard fra Dansk Centralbibliotek for Sydslesvig, som i juni går på pension.

FLENSBORG. Spænding og en anelse skepsis. Det var den følelse, mange medarbejdere havde i foråret 2000. Dansk Centralbibliotek for Sydslesvig havde netop ansat »Mr. Børnebibliotekar« Lars Aagaard. Han var verdensberømt som ildsjæl i den danske og internationale børnebiblioteksverden. Og han havde netop modtaget Danmarks Biblioteksforenings kulturpris for sit enestående børnekulturelle engagement.

Ja, så var der lige rygter om Lars. Ikke sådan lige at styre. Vældig hitte-på-agtig, flytter rundt og om på biblioteksindretningen uden at spørge kollegerne først.

Elleve år er gået – intet er som før. Med udgangen af juni 2011 går Lars Aagaard på pension efter at have flyttet godt og grundigt om i det sydslesvigske bibliotekslandskab. På den gode måde.

Det er klik'et der gi'r kicket

Hvordan fandt du på, at du skulle til Sydslesvig?

Lars Aagaard: – Jeg trængte simpelthen til et nyt job, jeg var jo på Rødovre Bibliotek, og den ene dag var jeg børnebibliotekar, den anden dag chef, den tredje noget helt fjerde. Det var ikke til at holde ud i længden. Så fik jeg en kulturpris, som jeg er stolt af. Men jeg fandt nu ikke selv på Sydslesvig. Du ved, jeg skal altid fedtes lidt for. Jeg er en smule kostbar. Jeg blev spurgt, om jeg ville overveje at komme til Sydslesvig, og man fortalte mig om udfordringerne. Sådan gik det til, og det tiltalte mig rigtig meget, at Sydslesvig er et sted, hvor man ikke bare kan stille med de almindelige danske standardløsninger –

det hele skal opfindes på ny. Ikke meget af det, jeg har lært i Danmark og andre steder, kan bruges direkte her. Du skal tænke så radikalt anderledes. Du skal spørge dig selv: Hvor er du henne? Hvilken virkelighed er der her? Hvad er det for en kultur? Hvad er opgaven? Hvordan opfatter folk biblioteket?

Den udfordring sagde »klik«. Og det klik har været det hele værd for mig.

Biblioteker skal fortælles

Hvornår siger det »klik« hos kulturmanden og bibliotekaren Lars?

Nu følger jeg meget med i, hvad der sker. Jeg tror, jeg får 40 forskellige nyhedsbreve på mailen. Jeg har også været med i IFLA i ni år. Det er International Federation of Library Associations and Institutions. Sidde med næsen oppe i færtten og indfange, hvad der foregår, det er spændende. Og så prøve af og se om det virker. Biblioteker, for eksempel, skal »fortælles«. Historierne skal ud af bøgerne – i en form, som folk her kan forholde sig til rent sprogligt og kulturelt. Du skal tage udgangspunkt i den tilhører, du står overfor samtidig med, at du er dig din egen kulturelle baggrund bevidst. De, der kommer på biblioteket, vil jo gerne forstå os og vide, hvad vi er for nogle. Når alle de forhold går op i en højere enhed, så siger det klik hos mig. Jeg har oplevet så mange klik med bibliotekets mange danskursister og de tilreisende danske og nordiske grupper, der har besøgt biblioteket, fra efterskoler, fra gymnasier, fra Grænseforeningen. Alle de, der kommer og spørger: »Hvad er det her for noget?« Og som går glade og berigede hjem.

Hvilke opgaver har betydet mest for dig?

– Det har været stort for mig at være med til at få etableret et godt og fornuftigt samarbejde omkring børnenes skolebiblioteker. Det har været en nem opgave, som der har været opbakning til fra alle sider. Jeg har været bibliotekets kontaktperson i forhold til

Dansk Skoleforenings mange skolebiblioteker. Det er jo et af de største samarbejder mellem sydslesvigske organisationer, og det har været »stort« for mig.

Jeg har også været en del af bibliotekets visionsgruppe, en gruppe, som tænker store tanker men samtidig får tøjlet fantasierne, prioriterer og får bragt ideerne direkte videre til beslutningstagerne. Det har været enormt konstruktivt og effektivt.

Til mine favoritter hører desuden bibliotekets årstidsfester med f.eks. fastelavn og halloween. Der har altid været den slags fester, men vi har videreudviklet dem. Det er blevet sådan, at de nærmest bærer året hos os. Folk kan spørge, hvorfor vi holder de her fester. Jeg mener, at festerne er fortællingen om det, der står i bøgerne, den levede virkelighed i stedet for den beskrevne som i en bog. Vi tager det frem og viser det, lever det. Og vi må jo sige, det bliver taget rigtig godt imod, det vidner de mange gæster, der kommer hver gang om. Klik.

Udvikling med turbo på

Med dine elleve år i Sydslesvig og som vidne til en hektisk biblioteksudvikling – hvordan ser du så bibliotekets fremtid?

Biblioteket er bestemt gearret til fremtiden. Det nyindrettede bibliotek er en åbenbaring. Men vi skal være enormt vakse og vågne for at følge med – og skarpe på omverdenen, for der er så megen forandring på vej uden om biblioteket. Kerneopgaven med udlån og kulturelle arrangementer vil være den samme, og det vil den være længe endnu, men der sker kvantespring inden for vidensformidling, oplevelsesformidling og biblioteksdrift. Udviklingen går rivende stærkt, og det er ekstremt vigtigt at udvikle medarbejdernes kompetencer og opfange de mange naturtalenter blandt medarbejderne. Det kan ikke gå hurtigt nok. Vi skal være dygtige på internettet, dygtige kommunikatører, dygtige projektmagere, ja dyg-

tige til alt.

Jeg gør, hvad folk beder mig om

Du har jo også været engageret i en del uden for biblioteket – ja, du kan vel nærmest ikke lade være. Fortæl om det.

Ja, jeg er noget kostbar og skal gerne bæres ind. Men sådan kom jeg altså til Foreningen Norden. Jo, jeg bliver let engageret og ender ofte som formand. Jeg gør jo, hvad folk beder mig om. Jeg gør altid, hvad chefen siger – næsten.

Men jo, Norden interesserer mig. Jeg har rejst og boet i flere lande og læser også om forholdene, jo, jeg ved en del, men jeg er ikke fanatisk.

Det sydslesvigske kirkeliv er jeg også optaget af. Kirkekulturen her er en ordentlig og hæderlig grundtvigianisme, en nutidig og oplyst kirke med nogle hammerdygtige præster, som er værd at lytte til. Det 1000-årige kirkeritual får mig til at huske mine rødder, dem må vi ikke overse. Jeg er med i et menighedsråd, men har ikke siddet så længe, at jeg har kunnet nå at udrette det store. Vist kun at irritere et par stykker.

Kan du irritere nogen?

Det kan ikke undgås, men jeg gør det nu ikke for at genere nogen – snarere for at få gang i udviklingen og fjerne nogle sten fra vejen og i skoene.

Nu er kapitlet om Sydslesvig jo snart slut for dig. Hvad skal du så lave?

Jeg er jo ved at blive flaget ud, det passer mig ikke rigtig. Nu vil jeg vente og se. Min kone Jette skal nok holde mig beskæftiget, men det skal nu holdes nede. Men hun mener altså ikke, jeg bliver arbejdsløs.

Jeg skal være kok, chauffør og så er der nok nogle kloaker og tagrender, der skal renses. Jeg har mange børnebørn. Der bliver nok at se til. Klikket kommer ikke til at mangle.

Rita Jakobsen,

Dansk Centralbibliotek for Sydslesvig

Foto: DCB

Forsød det gode liv på landet med en bogbus.

Biblioteker på hjul skaber liv på landet

FLENSBORG. Har du hørt om den festlige fastelavnsfest på biblioteket i Flensborg? Kan du huske »Byens bedste juletræ« på Slesvig Bibliotek? Hvad siger du til en midsommerfest leveret af bogbussen direkte til dit forsamlingshus?

Biblioteker lever af at tænke nyt og hele tiden være på vej, både i by og på land. Nu handler det om »Det gode liv i landområderne – med mobile biblioteker«. Dansk Centralbibliotek for Sydslesvig har netop indgået et samarbejde med seks biblioteker i Danmark. Det er et udviklingsprojekt, der skal opdage og udvikle nye muligheder for bogbussernes rolle i landområderne.

– Vi skal finde ud af, hvordan vi bedst og til glæde for landområdets beboere udnytter bogbussernes muligheder, oplyser Karl Fischer, teamleder for Dansk Centralbibliotek for Sydslesvigs bogbusser. Han har netop startet de indledende

møder med de øvrige danske projektdeltagere.

– Grundlæggende for projektet er, at vi skal skabe gode forbindelser til landområderne, så vi kan få kontakt til frivillige ildsjæle. Vi vil forsøge at skabe nye partnerskaber. Vi har mange rigtig gode samarbejdspartnere i Sydslesvig, men det kunne også være nye og mere utraditionelle som private eller offentlige erhverv. Vi vil også gerne udvikle konceptet »Bestil en bogbus«, siger Karl Fischer.

Fire årstidsfester

En af de første projektideer, der er kommet på bordet på en workshop i marts i Skanderborg, går ud på, at bogbussen kan tilbyde »idé- og fremtidsværksteder« til foreninger og forsamlingshuse. Bogbussen kommer med medarbejdere som igangsættere og med redskaber, som hjælper med at danne netværk og desuden

indgår i samarbejdet omkring projekter og arrangementer.

– I samarbejde med lokalsamfundets foreninger og institutioner kunne vi lave festlige arrangementer, hvor bogbussen deltager som hjælpende igangsætter, formidler og deltager. Det kunne for eksempel hos os i Sydslesvig være årstidsfester med bogbussen: påske, midsommer, halloween og jul, siger Fischer og tilføjer:

– Alle personer, foreninger og andre, der har lyst til at være med i dette spændende udviklingssamarbejde med bogbussen kan ringe til mig på telefon 0461-86970 eller maille til fi@dcbib.dk. Vi glæder os rigtig meget til at se, hvad det hele kan udvikle sig til. Mon ikke det kunne vise sig at blive »og meget meget mere«.

*Rita Jakobsen
Dansk Centralbibliotek for
Sydslesvig*

Projektforløb 2011-2012

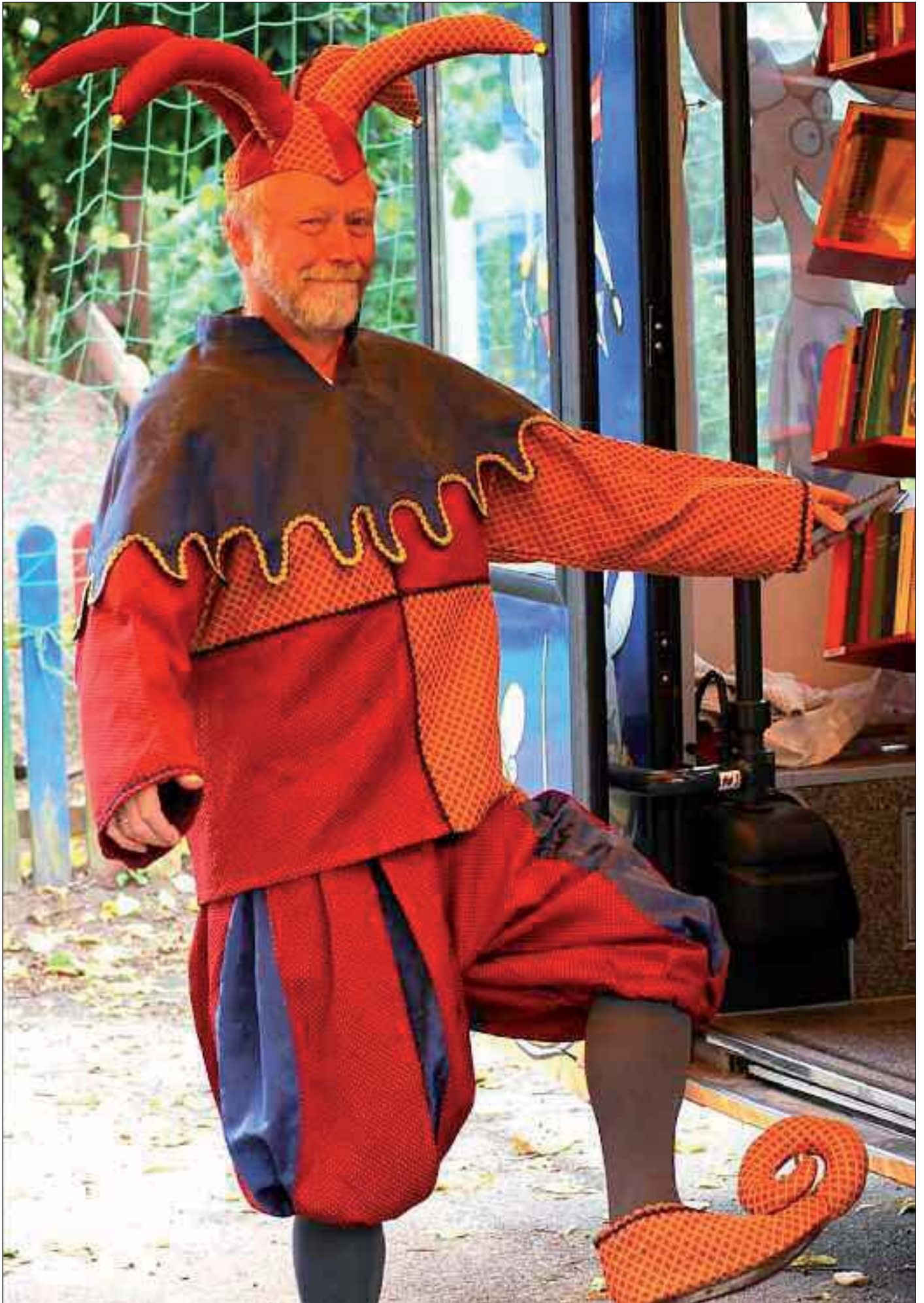
Bidragyder:
Kulturministeriet.

Som begrundelse for at støtte projektet skrev ministeriets Styrelse for Bibliotek og Medier:

– Det er både aktuelt og relevant at udvikle modeller i relation til bogbussernes funktion i forhold til moderne biblioteksbetjening og se på nye anvendelsesmuligheder i landområderne, hvor bogbussen for mange borgere er det reelle bibliotekstilbud i lokalsamfundet.

Projektets samarbejdspartnere er bibliotekerne i Brønderslev, Esbjerg, Ringkøbing-Skjern, Skive, Vordingborg, Aabenraa og Dansk Centralbibliotek for Sydslesvig.

Foto: DCB

Fest, farver og ballade i bogbussen: Teamleder Karl Fischer i kostume.

GRAFIK: WIKIPEDIA

Forskellige nordstats-versioner. Mørkegrøn: Nordstaten Slesvig-Holsten, Hamborg og Mecklenburg-Vorpommern, muligvis med dele af lysegrønne Niedersachsen. Rød: Nordøststaten Brandenburg og Berlin, muligvis sammen med mørkegrønne dele af Mecklenburg-Vorpommern. Lysegrøn: Nordveststaten Niedersachsen sammen med Bremen. (Ill.: Wikipedia)

Et politisk Loch Ness-uhyre

Nordstat. SSW-Landsforbundet udtaler sig klart imod en sammenlægning af de nordligste delstater.

FLENSBORG. Med jævne mellemrum dukker kravet om en nordstat (Slesvig-Holsten og Hamborg og/eller Mecklenburg-Vorpommern) op som et »Loch Ness-uhyre« i den politiske debat. Senest har De Grønne offentligt krævet en nordstat. Den slesvig-holstenske Landdag har efter krav fra SPD og De Grønne nedsat en enquete-kommission, der undersøger mulighederne for og konsekvenserne af en sammenlægning af flere nordtyske delstater.

Disse krav fremsættes især på baggrund af Slesvig-Holstens katastrofale økonomi, idet fortalerne går ud fra, at der kan spares penge ved sammenlægningen f.eks. gennem færre offentligt ansatte og en mere effektiv forvaltning.

SSW klart imod

SSW har som det eneste parti konsekvent udtalt sig imod en nordstat.

- Vi har den opfattelse, at der er tale om en spøgelsesdebat, da ingen partier er imod et tættere kulturelt, økonomisk og trafikalt samarbejde mellem Slesvig-Holsten og Hamborg. Også sammenlægning af forvaltninger er en mulighed og er iøvrigt også sket - f.eks. på statistik- og medieområdet. Det siger sig selv, at Slesvig-Holsten og Hamborg på mange områder så som Femernbælt-broen, Østersø-samarbejdet og metropolregion Hamborg har fælles interesser og derfor bør indgå i en Kooperation til gavn for begge delstater, siger SSW-formand Flemming Meyer.

- Selv om SSWs fokus er rettet mod det grænseoverskridende samarbejde med Danmark, har også vi haft øje for

FOTO:SPT

Hamborg som det politiske, økonomiske og selskabelige kraftcenter i Nordtyskland vil dominere en ellers mere landligt domineret nordstat totalt.

Slesvig-Holstens særlige muligheder i et tættere samarbejde med de nordtyske delstater. F.eks. har SSW allerede i 2007 krævet en udbygning af det nordtyske havnesamarbejde, noget som de tyske pariter først har taget op meget senere. Spørgsmålet er nemlig, om en fusion virkelig gavner Slesvig-Holsten, udtaler landsformanden.

Endnu mindre indflydelse

- Ved en fusion vil Hamborg blive den langt stærkeste partner. Derfor vil både den økonomiske og politiske magt i en nordstat blive koncentreret i millionbyen ved Elben. Det betyder, at de struktursvage områder i Slesvig-Holsten, bl.a. Sydslesvig og vestkysten, får endnu mindre indflydelse på udviklingen, end de har i forvejen. Derudover er der faktisk intet belæg for, at en sådan fusion virkelig giver besparelser i de to delstaters budgetter og en mere effektiv forvaltning, klyder SSW-landsforbundets kommentar.

Tidligere landdagsmand Karl Otto Meyers udtalelse om, at »to nøgne kan ikke åbne en

tøjforretning« er mere aktuell end for 20 år siden. Både Slesvig-Holsten og Hamborg har store økonomiske problemer p.g.a. dalende skatteindtægter og flere opgaver, som delstaterne har fået pålagt fra Berlin. Denne situation vil stort set ikke være anderledes efter en fusion. Derfor vil gevinsten være minimal og også kunne opnås ved et endnu tættere samarbejde mellem de nordtyske lande.

Mindretallets muligheder beskæres

Landsformand Flemming Meyer fremfører yderligere argumenter mod en nordstat:

- For det danske mindretal bliver der derudover den særlige situation, at dets politiske muligheder beskæres i en kommende nordstat. Nok kan man forestille sig, at SSW også ville kunne befries for fem-procent-spærregrænsen. Men med et større befolksgrundlag vil det selvsagt være vanskeligere at opnå en parlamentarisk repræsentation i et sammenlagt parlament.

- Derudover vil også mindretallet som helhed få det sværere med at få indfriet de

mindretalspolitiske rettigheder, som chartaet for nationale mindretal og sprogchartaet lægger op til. Sagen omkring ligestillingen og de 100 procent tilskud til de danske elever viser med al tydelighed, hvor lidt de holstenske og andre landdagspolitikere kender til landets mindretalsordning. Der er ingen grund til at tro, at dette kendskab i en nordstat vil være mere udbredt.

Det kræver en folkeafstemning

Beroligende i denne tilsyneladende aldrig endende debat er for SSW, at det i sidste ende er befolkningen i Slesvig-Holsten, som i en folkeafstemning skal afgøre, om man vil sammenlægges med en anden delstat. Mon ikke de fleste slesvig-holstenere stadig føler sig helt godt tilpas i denne historiske delstat, der med sine mange traditioner også er identitetsskabende i en mere og mere globaliseret verden? Hvis ikke, så skal SSW nok minde dem og de andre partier om det.

*Martin Lorenzen
SSWs landssekretær*

FOTOS: PETER HANSEN

Sognepræst Randi Korsgaard (til venstre) og SSF-formand Liselotte Wiese arbejder tæt sammen i Arnæs.

FOTO: JETTE JOCHIMSEN

Der er stadig medlemmer, der kan huske den første danske skole i Arnæs.

Børnene er med, når der holdes fest i St. Peter Ording. Måske er næste generation alligevel sikret.

Mindretal på egne ben

Fundamentet. Skoler og børnehaver er mindretallets livsnerve. Det er blandt deres børn og forældre, nye medlemmer skal rekrutteres. Men det kan lade sig gøre uden. Endnu.

ARNÆS/ST. PETER ORDNING. Af de 350 indbyggere i Tysklands mindste købstad – Arnæs – er ikke mindre end 45 tilknyttet mindretallet. Forsamlingshuset var dansk skole til 1981 og holdt ud som børnehaven henved femten år mere.

Medlemmer bakker op om arbejdet

- Det er en by, de unge flytter fra, ikke til, siger Sydslesvigsk Forenings lokale formand, Liselotte Wiese. Det sætter sit præg på det danske arbejde i byen. I to-tre år har distriktet

ikke fået nye medlemmer. Til gengæld mister man stort set kun nogen, når de går bort.

Men aktivitetsniveau og fremmødeprocent kunne nok få mangel distriktsformand til at slikke sig om munden.

- Der kommer mellem 15 og 30, når vi arrangerer noget, siger Liselotte Wiese.

Tilbuddene er mangfoldige. Bordtennis, hobbyeftermiddage, forårsfest, grillaften, jule- og påskeklip. Og man har en mangeårig tradition for at fejre regentens fødselsdag. Den bliver der dog fraveget i år.

- I stedet samles vi den 14. april for sammen at se kronprinseparrets tvillingedåb, siger Randi Korsgaard, der er dansk præst på stedet.

Vest for vest

Langt fra Arnæs, alleryderst på halvøen Ejdersted, ligger danskhedens sydvestligste forpost, Skt. Peter Ording. Forsamlingshuset hedder stadig Klitskolen, skønt her ikke har været drevet skole siden 1984. Angelika Hesselbarth blev formand her i 1992. På den første generalforsamling, hun deltog

i.

- Da var gennemsnitsalderen høj, og det påvirkede programmet, siger hun.

Selv var Angelika Hesselbarth dengang distriktets yngste medlem. I dag er de 27 medlemmer mellem tyve og 75 år. Og der kommer nye til fra snart den ene, snart den anden kant.

Hvervning fra mund til mund

SSW har også et lille, lokalt distrikt, og nogle er kommet til Sydslesvigsk Forening gennem deres partimedlemskab. En blev hvervet i lægens venteværelse.

- Jeg så en kvinde sidde der og læse i noget dansk. Jeg spurgte til det, og fik så gjort hende opmærksom på foreningen, husker Angelika Hesselbarth.

Ægteparret Schuppich er oprindeligt berlinere, men har boet i St. Peter Ording i nogle år. Begge har ferieret i Danmark adskillige gange og lært sig sproget på aftenskole. Da de en dag så bogbussen og

genkendte det danske ord »bogbus«, fulgte de efter den. De blev flittige lånere og medlemmer af kulturforeningen.

Sproglig smidighed

De nye medlemmer og de ikke-medlemmer, der kommer og snuser til arrangementerne, har i dag sjældent en dansk skolegang med i bagagen.

- Vi tager hensyn, men vi lægger vægt på, at foreningen er dansk. Foredrag bliver altid holdt på dansk, og når vi har fester, synger vi årstidens danske sange, siger formanden.

Fremmødet er også her ganske pænt. En tredjedel af medlemmerne møder op til generalforsamlingen, op mod halvdelen til for eksempel foredragsaftner.

Derimod kan fremtiden af og til vække tanker.

- Om 20 år er der ikke mange med dansk skolegang tilbage til at tage mod de nye, siger Angelika Hesselbarth.

*Peter Hansen
Sydslesvigsk Forening*

FOTO: LARS SALOMONSEN

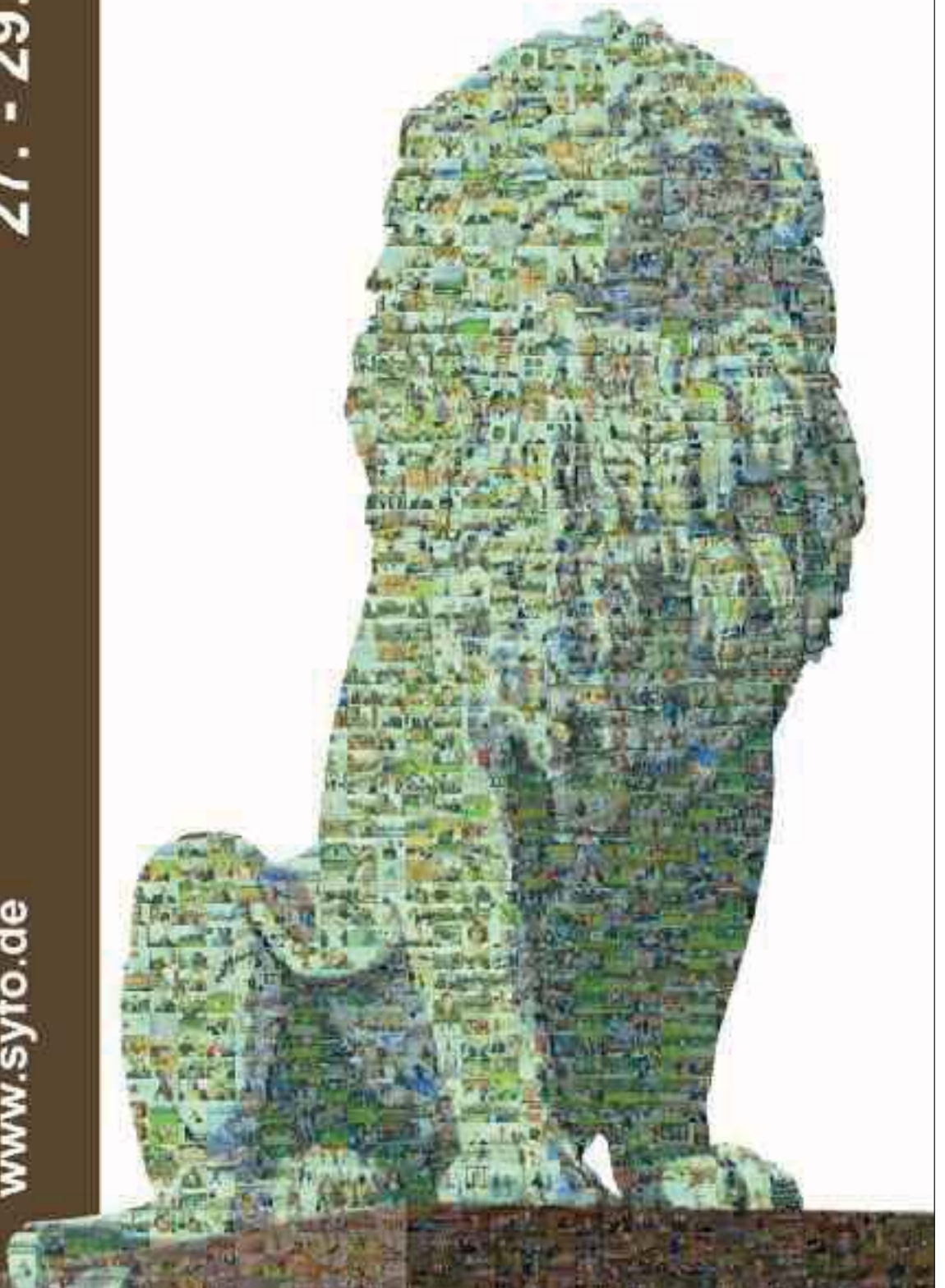
SSF-næstformand Franz Dittrich overrækker et flag til SSF Skt. Peter Ording til Angelika Hesselbarth og SSW-formand Dirk Hansen.

DE DANSKE ÅRSMØDER

27. - 29. maj 2011

www.syfo.de

Hvordan præger vi
Sydslesvig

Årets årsmødeplakat.